

- прекрасний, *agathos* - добрий) - древня ідея виховання Совершенного чоловіка, передбачаюча гармонічне єдинство в чоловіку совершенства телесного складання і духовно-нравственного складу, **Красоти** і **Доброти**. Вперше поняття «калокагатія» зустрічається у Піфагора, який наповнює його практичним – етичним змістом. Піфагорейці виходили з свого головного тезису про те, що «порядок і симетрія прекрасні і корисні, а безпорядок і асиметрія безобразні і шкідливі». Але краса макрокосмоса - Всесвіту, вважали піфагорейці, відкривається тільки тому, хто веде правильний, прекрасно улаштований образ життя, т.е. хто в своєму мікрокосмосі підтримує порядок і красу. Отже, піфагорейський образ життя мав прекрасну «космічну мету – перенести гармонію мироздань у життя самого чоловіка». У Платона прослідковується заповнення цього поняття конкретним філософським змістом - від «kalos» в «Харміде» до «kagatos» в «Парменіді». І тільки в «Пирі» Платон об'єднує «kalos» - прекрасне і «agathos» - добродетельне в одне поняття «**калокагатія**». Іменно в Сократі краса гармонічно поєдналась з добротою. Сильний по зовнішності, він був прекрасний душою. Роздумуючи, ведучи бесіду з красавцями-учнями, він сам заповнювався внутрішнім світлом і прислухався до голосу розуму «даймонію». Поняття «**інтелекція**» (від лат. *intelligens* – розуміючий, мислючий, розумний), означає суспільний прошарок людей, професійно займаючихся умовним, переважно складним, творчим працею, розвитком і поширенням культури. Іноді цьому поняттю надають моральний зміст, вважаючи її втіленням високої моральності і демократизму. Термін «інтелекція» введений письменником П. Д. Боборикіним і з російського перекладений в інші мови. На Заході більш поширений термін «інтелектуаль», який використовується і як синонім інтелекції. Інтелекція неоднорідна за своїм складом. Передумовою появи інтелекції було розділення праці на умовну і фізичну. Очевидно, що Сократ дійсно був першим інтелектуалом у буквальному розумінні цього слова. Його розумність як здатність роздумувати на будь-які теми доповнювалась високою моральністю. В «Пирі» Сократ віддавав перевагу філософській бесіді фізичній красоті Алківіади. Вероятно, упрік Ніцше Сократу як раз і заключався в тому, що він зробив філософію справою розуму, інтелекту, а не «калокагатію» - искусство бачити невідоме – «алетейю» в «дубі» або «скалі», як робили старі софисти. Він став досліджувати людину і суспільство, наивно вважаючи, що саме в них схована істина. В античні часи Калокатія була забувта і не була потрібна для практичного життя людей аж до ХХ століття, коли вона знову стала предметом уваги вчених, виконуючи роль в цьому належить російському філософу Олександровичу Лосеву. Передумовою процесу усвідомлення **Калокатії** в сучасній цивілізації на фундаментальному фізичному рівні був великий винахід ХІХ і ХХ століть Нікола Тесла, який писав: «Я впевнений, що єдиний Космос об'єднаний в матеріальному і духовному значенні. В космічному просторі існує певне ядро, звідки ми черпаємо всю силу, натхнення, яке вічно притягує нас. Я відчуваю його силу і його цінність, надсилає його по всій Всесвіту і цим підтримує її в гармонії. Я не проник в таємницю цього ядра, але знаю, що воно існує. Коли я хочу надати йому якийсь матеріальний атрибут, то думаю, що це СВІТЛО. Коли я намагаюсь зрозуміти його духовне початок, то це - **КРАСОТА** і **СОЧУВСТВО**».

РЕАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ЖІНОЧОЇ ОСВІТИ ЯК ДОСВІД ВЗАЄМОДІЇ СУСПІЛЬСТВА І ВЛАДИ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ 1860-1870 рр.

Драч О.О.

г. Черкаси. Україна

Дозволено у середині ХІХ ст. у Росії гласність, сприяла активізації громадської думки, головним каналом впливу якої і уряд, і суспільство вважали пресу. Публіцистика формує ідею доцільності вищої освіти для жінок, найактивніші з яких, скориставшись лібералізацією, відвідують заняття у Медико-хірургічній академії та університетах. Проте це зустріло сильну протидію всіх ретроградних елементів суспільства – батьків, чоловіків, знайомих. Виникли обмеження і з боку державної влади, котра статутами 1863 р. заборонила навчання жінок. Надмірна політизація суспільного життя у пореформений час заважала реалізації сучасних і корисних громадських ініціатив. Втім особи, що співчували ідеї наукових знань для дам, групувалися навколо ініціативних жінок у столиці та у великих містах, жваво обговорюючи перші кроки до практичного втілення задуманого.

Дієвим каналом впливу суспільства на владу стає нова хвиля клопотань, що розпочалася з кінця 1860-х рр. Почин у справі належить Є. Конрадї, котра на Першому з'їзді природознавців відкрито подала клопотання з вимогою до наукової інтелігенції підтримати ідею вищої жіночої освіти. Виявляється перший досвід взаємодії небагудорого суспільства з владою, апробуються форми легального тиску та співпраці з нею. Оформлюється офіційне клопотання з майже 400 підписів. У цій петиційній кампанії об'єдналися представниці різних статків та станів: окрім активісток гуртка на зверненні стояли підписи графині В. Ростовцевої, графині А. Толстої, О. та Н. Мілютіних (дружини та доньки військового міністра).

Репрезентанткою чоловічого суспільства не залишилися осторонь проблем слабкої статі: допомогу порадами здійснювала голова Медико-хірургічної академії М. Наранович та професор Санкт-Петербурзького університету А. Бекетов. Як форма розробки узгодженої позиції частини суспільства, що підтримувала ідею наукових знань для дам, апробують спільні збори жіночих агентів з професорами університету та академії. Наукові метри, аналізуючи реалії, прогнозували, що бажаний жіночий університет нескоро дозволить, а то-

му наполягали на необхідності погоджуватися на пропозиції міністерства з організації спільних публічних лекцій. Дається взнаки критичність інтелігенції до дій влади, яка в свою чергу з підозрою ставилася до суспільства, а тому неодноразово забороняє публікувати оголошення про прийом пожертвувань на організацію даної справи.

Громадянське суспільство Російської імперії в найактивнішій своїй частині для реалізації ініційованої ідеї доступності наукових знань жінкам у щоденній практиці використовує як традиційні форми роботи (приватні пожертви, організація благодійних концертів та свят для збору коштів), так і народжує нові (безкоштовне надання приміщень та обладнання в користування курсам, відмова професорів від платні для їх життєдіяльності, повна господарська самостійність жінок-розпорядниць). Наслідком стає відкриття Аларчинських та Володимирських курсів у Санкт-Петербурзі, лекції на останніх відвідував особисто міністр Д. Толстой як приватна особа, та Луб'янських у Москві.

Історичною заслугою перших курсів, що відкрилися на кінці 1860-початку 1870 рр., вважають примирення влади і суспільства з ідеєю вищої дівочої освіти. Позитивною практикою є і перший досвід самоуправління на них, що довів неабиякі організацькі та адміністративні можливості жіноцтва.

Однак боротьба за повноцінну вищу освіту тривала. Послідовність дамських прагнень до наукових знань у формі активної еміграції за кордон, найперше в Швейцарію, стала для влади не тільки подразнюючим чинником через острах поширення серед них революційних ідей, а і опосередкованим засобом тиску на неї. Перемогу здобуло суспільство: імперський уряд циркуляром 1875 р. зобов'язувався надати можливість жіноцтву отримувати вищу освіту в Росії. Наслідком стає дозвіл на відкриття вищих жіночих курсів (ВЖК) в університетських містах. Діяли вони на тих засадах і з тими програмами, які організатори справи намічали ще у кінці 1860-х рр.

Болючою проблемою на новостворених ВЖК стає матеріальна незабезпеченість багатьох дівчат, що жадали вищої освіти. Проте небаїдує суспільство не розгубилося, відреагувавши створенням спеціальних товариств, що отримало значний резонанс у публіцистиці. Одночасно, громадськість, що самостійно несла тягар організації та утримання ВЖК, висловлює критику в бік влади щодо поганого поінформованості суспільства зі станом справ у цій сфері, надмірної бюрократизації та жорсткого адміністративного контролю.

ИНТЕЛЛЕКТУАЛИЗМ ЗАПАДА И КУЛЬТУРА ШЕСТИДЕСЯТНИКОВ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНТРОПОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ СТАТУСА ИНТЕЛЛИГЕНЦИИ

Климов А.Г.

г. Москва, Россия

В современной истории действительная роль интеллигенции в историческом процессе была выявлена еще в период европейского Просвещения, хотя сама проблема ее значения в социокультурной динамике и в политическом процессе уже была обозначена у Платона, в определении отношения государства к философам. Поэтому исследование современного положения интеллигенции в историческом процессе, в первую очередь, должно ориентироваться на выявление своеобразия эффектов влияния интеллигенции на различные стороны исторического процесса в современных условиях и на различие инновационного содержания от уже проявившихся характеристик интеллигенции как социокультурного феномена. Причем, целесообразно разводит характеристики существенные, конституирующие ее в качестве социокультурного феномена, и традиционные, закрепившиеся в конкретных условиях институционального становления общества и генезиса его культуры.

Определение роли интеллигенции в историческом процессе было тесно связано с построением ее дефиниций в поле социальной теории и социологии. Интеллектуализм западной культуры сформировался как институализация социальной критики в отношении социального порядка и аксиологического компонента социокультурной реальности в послевоенный период во второй половине XX века. Эта институализация осуществлялась в двух областях – социально-философском дискурсе и эстетике (от авангардных форм «перформанса», до эргономических разработок в дизайне повседневноности) – в дальнейшем составившим пространство содержания и поле социокультурной активности интеллектуализма. В советском социокультурном пространстве процессы формирования интеллектуализма были восприняты движением культуры шестидесятников, в пределах которого и осуществлялась его адаптация и развитие в специфике идеологического дискурса и многофакторной специфики советской культуры¹.

Политические, социальные и культурные (ценностные и смысловые) метаморфозы, вызванные реформаторским импульсом 80-90-х гг., выявили новые качества интеллигенции как социального образования, не только изменив ее положение в структуре общества, интенсивно трансформировавшейся во всех «культурно-политических зонах» постсоветских государств, но и способствовали проявлению ряда ее инновационных качеств, которые в прежних исследованиях (французская, английская, немецкая, американская школы исследования индустриального, постиндустриального и постмодернистского общества и выработанные в их рамках экономические, социологические и культурные модели)

К ним относятся: прогнозирование, порождение смыслов – характеристики, производные от существ-

¹ Башилов Б. Деятельность масонства в эпоху возникновения ордена русской интеллигенции.
<http://www.vbooks.ru/AUTHORS/BASHILOV-BORIS/001857.html>